

ANALIZA ŠTETE U POLJOPRIVREDI NA TERITORIJI REPUBLIKE SRBIJE DAMAGE ANALYSIS IN AGRICULTURE ON THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Aleksandra Milovanović, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – INŽENJERSKI MENADŽMENT

Kratak sadržaj – Cilj ovog rada jeste analiza šteta u poljoprivredi, tačnije rad je fokusiran konkretno na analizu štete kod određenih biljnih kultura na području Republike Srbije. Na osnovu inostrazivanja i obrade podataka iz prethodne četiri godine (2015, 2016, 2017, 2018), a koji su prikupljeni iz javno dostupnih izvora, dat je prikaz broja prijavljenih šteta i iznosa obračunatih premija za prethodno navedeni period.

Ključne reči: Osiguranje, rizik, šteta, analiza, poljoprivreda

Abstract – The goal of the work is to investigate the risk assesment of agriculture in the territory of the Republic of Serbia. The importance of the research is reflected in the study based on statistics on the amount of reported damages and calculated premiums in the agriculture field.

Keywords: Insurance, risk, damage, analysis, agriculture

1. UVOD

Pojam „osiguranje“ zapravo predstavlja određenu sigurnost, zaštitu. Drugim riječima, svrha osiguranja jeste zaštita osiguranika ili nekog drugog oštećenog lica. Kao osnovnu definiciju osiguranja, možemo prihvatiti tvrdnju da je osiguranje određena privredna i uslužna djelatnost koja ima funkciju da štiti čovjeka i njegovu imovinu od posljedica djelovanja mnogobrojnih opasnosti [1].

Značaj osiguranja može se posmatrati iz perspektive pojedinačnih osiguranika, kao i iz perspektive društva. Ako se značaj osiguranja posmatra iz ugla pojedinca, onda je njegova osnova da omogućuje smanjenje brige i straha, a putem zaštite osiguranika i zaštite trećih lica. Osim povećanja nivoa sigurnosti, sa društvenog aspekta, osiguranje doprinosi ukupnom ekonomskom razvoj [2].

Premija predstavlja jedan od osnovnih elemenata ugovora o osiguranju. Definiše se kao određeni novčani iznos koju je jedna ugovorna strana dužna da isplati drugoj ugovornoj strani nakon zaključenja ugovora.

Ugovorna strana koja treba da isplati premiju obavezna je da to učini u određenom roku, a ukoliko rok isplate nije definisan onda se isplata prši po zaključenju ugovora. Premija osiguranja se sastoji iz tehničke premije i režijskog dodatka.

Tehnička premija predstavlja osnovni dio premije, i ima ulogu da isplati štetu i ugovorenu sumu osiguranja, dok je režijski dodatak zadužen za troškove sprovođenja osiguranja [3].

Šteta ili gubitak u širem smislu označava da je neko ostvario gubitak nečega što je prethodno posjedovao. U pravnom smislu šteta se definiše kao prouzrokovana povreda nečijeg subjektivnog prava ili interesa štetnom radjom. Do povrede pravno priznatih interesa može doći kada se oštetiti neka stvar ili kada se povrijedi neko lično dobro, ili kada se ne izvrši obaveza koja se duguje ili ne ispuni na vrijeme te davalac bude oštećen [4].

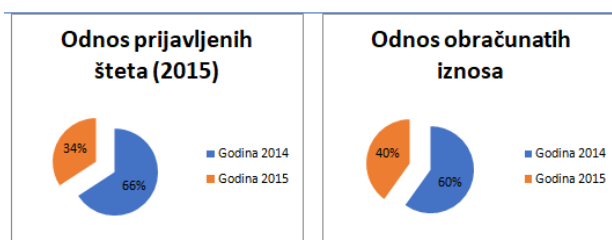
Procjena potencijalne štete omogućava osiguravaču, saosiguravaču i reosiguravaču da ocijene svoje mogućnosti preuzimanja rizika i da ga uporede sa svojim maksimalnim samopridržajem, te da višak rizika predaju dalje u reosiguranje [5].

Poljoprivredno osiguranje se utvrđuje na osnovu očekivanog prinosa po jednom hektaru i cijene po jednom kg. Suma osiguranja iskazuje se po jedinici površine i predstavlja gornju granicu obaveze osiguravača. Kao osnovica za određivanje sume osiguranja uzima se očekivani prinos i očekivana cijena. Osiguranje usjeva i plodova može se zaključiti bez mogućnosti promjene cijene i uz mogućnost promjene cijene u vrijeme žetve (korekcija po tržišnim cijenama), a premija za osiguranje usjeva i plodova se plaća odloženo, po završenoj žetvi [6].

2. ANALIZA ODNOSA PRIJAVLJENIH ŠTETA I OBRAČUNATIH PREMIJA OSIGURANJA ZA USJEVE I PLODOVE

2.1. Odnos prijavljenih šteta i obračunatih premija za 2015. godinu

Tokom 2015. godine prijavljeno je ukupno 4158 šteta, od kojih je dio odbijen, a preostali dio je obračunat na iznos od 710 060 dinara. Premije su obračunate na iznos od 1 672 794 dinara na osnovu ukupnog broja osiguranja, iznosa 27 652.

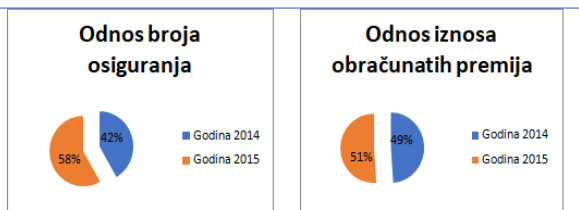

Grafik 1 Odnos prijavljenih šteta i obračunatih iznosa šteta (2015)

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Đorđe Ćosić, vanr. prof.

Navedeni grafik (Grafik 1) daje prikaz rezultata sprovedenih upoređivanjem broja prijavljenih šteta tokom 2015. godine sa projem prijavljenih šteta tokom 2014. godine. Na osnovu dobijenih rezultata, zaključuje se da je broj prijavljenih šteta tokom 2015. godine bio 34% manji u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, grafik je prikazan i odnos obračunatih šteta. Kako bi se stekla realna slika stanja tokom 2015. godine, obračunati iznos upoređen je sa iznosom dobijenim u prethodnoj (2014) godini. Iznos obračunatih šteta tokom 2015. godine bio je 40% manji u odnosu na prethodnu godinu.

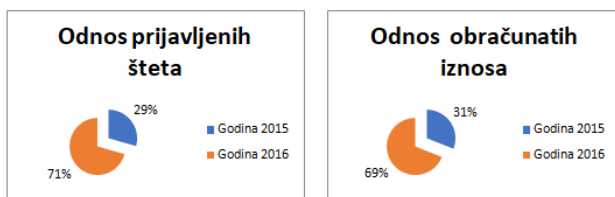

Grafik 2 Odnos broja osiguranja i iznosa obračunatih iznosa premija (2015)

Grafik 2 prikazuje odnos broja osiguranja tokom 2015. godine u odnosu na broj osiguranja tokom 2014. godine. Na osnovu prikazanih rezultata primjećujemo da je broj osiguranja 2015. godine bio 58% veći u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, grafikom je obuhvaćen i odnos obračunatih premija. Dakle, iznos obračunatih premija 2015. godine bio je 51% veći u odnosu na iznos dobijen u 2014. godini.

2.2. Odnos prijavljenih šteta i obračunatih premija za 2016. godinu

Broj prijavljenih šteta 2016. godine bio je drastično veći u odnosu na broj prijavljenih šteta u prethodnoj godini, samim tim iznos obračunatih je dvostruko veći. Naime, broj prijavljenih šteta bio je 10 000, odnosno za 5 842 štete više u poređenju sa 2015. godinom. Štete koje nisu odbijene obračunate su na iznos od 1 584 411 dinara. Iznos obračunatih premija u odnosu na broj osiguranja i prijavljenih šteta je 1 847 144 dinara.

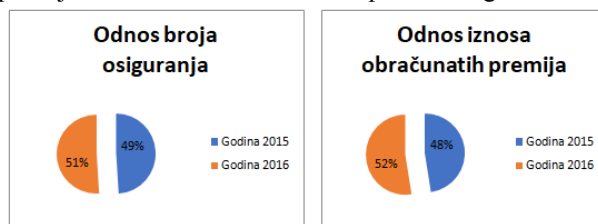
Grafik 3 Odnos broja prijavljenih šteta i obračunatih iznosa šteta (2016)

Odnos prijavljenih šteta prikazan grafikom (Grafik 3) daje rezultate dobijene komparacijom podataka iz 2015. godine i 2016. godine. Broj prijavljenih šteta tokom 2016. godine bio je 71% veći u odnosu na broj prijavljenih šteta tokom 2015. godine.

Grafik broj 4 prikazuje odnos broja osiguranja tokom 2016. godine. Rezultati istraživanja pokazuju da je tokom 2016. godine bilo 51% više osiguranih slučajeva u odnosu na prethodnu godinu.

Grafik broj 4 takođe prikazuje odnos iznosa obračunatih premija, takođe tokom 2016. godine. Iznos obračunatih premija tokom navede godine upoređen je sa ukupnim

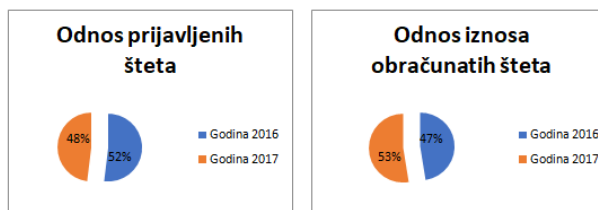
iznosom obračunatih premija tokom 2015. godine na osnovu čega je moguće zaključiti da je iznos obračunatih premija bio 52% veći u odnosu na prethodnu godinu.

Grafik 4 Odnos broja osiguranja i iznosa obračunatih premija (2016)

2.3. Odnos prijavljenih šteta i obračunatih premija za 2017. godinu

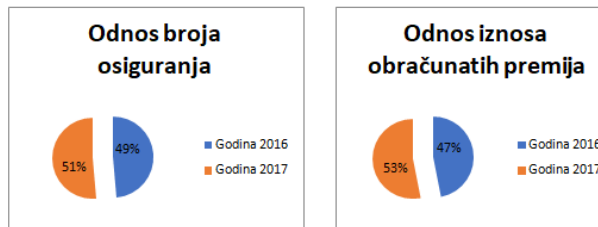
Iako je u 2017. godini prijavljeno nešto manje šteta u odnosu na 2016. godinu, iznos obračunatih šteta bio je veći za 169 998 dinara, odnosno obračunat je iznos od 1 754 409 dinara. Situacija sa brojem osiguranja je drugačija. Broj osiguranja je veći u odnosu na prethodnu godinu, takođe i iznos premija. Broj osiguranja u 2017. godini bio je 30 346, dok su premije obračunate na iznos od 2 089 387 dinara, što ukazuje za znatnu razliku u odnosu na stanje tokom 2015. godine i 2016. godine.

Grafik 5 Odnos broja prijavljenih šteta i obračunatih iznosa šteta (2017)

Tokom 2017. godine broj prijavljenih šteta bio je nešto manji u odnosu na prethodnu godinu, odnosno 48% manji u odnosu na 2016. godinu, što je prikazano grafikom (Grafik 5).

Za razliku od broja prijavljenih šteta, tokom 2017. godine iznos obračunatih šteta bio je veći u odnosu na prethodnu godinu. Zabilježeno je 53% veći iznos u odnosu na 2016. godinu. (Grafik 5).

Grafik 6 Odnos broja osiguranja i iznosa obračunatih premija (2017)

Grafikom (Grafik 6) prikazan je odnos broja osiguranja poređenjem 2017. godine sa 2016. godinom. Rezultati pokazuju da je broj osiguranja u analiziranoj godini bio 51% veći u odnosu na prethodnu (2016) godinu.

Takođe, grafikom (Grafik 6) prikazan je odnos iznosa obračunatih premija.

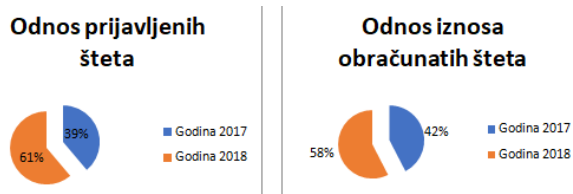
Iznos obračunatih premija 2017. godine bio je viši za 53% u odnosu na prethodnu godinu.

2.4. Odnos prijavljenih šteta i obračunatih premija za 2018. godinu

Broj prijavljenih šteta varirao je u protekle tri godine, odnosno u periodu od četiri godine analizirane u ovom radu. Naime, od 2015. godine do 2018. godine broj prijavljenih šteta dostigao je trostruko veći nivo s obzirom na to da je konstantno bio u porastu.

Tokom 2018. godine prijavljeno je 14 580 šteta, što je u poređenju sa 2015. godinom kada je prijavljeno 4 158 šteta, drastična razlika i pokazatelj nepovoljnih uslova za usjeve. Samim tim što je broj šteta rastao iz godine u godinu, nije iznenađujuća činjenica što je došlo do povećanja iznosa kako obračunatih šteta tako i obračunatih premija.

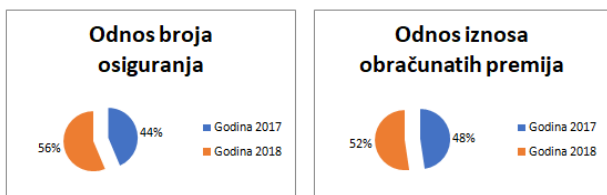
Broj prijavljenih osiguranja tokom 2018. godine bio je 39 212, dok su premije obračunate na iznos od 2 293 796 dinara, što je za 621 002 dinara više u odnosu na 2015. godinu, i 204 409 dinara više u odnosu na prethodnu (2017) godinu.

Grafik 7 Odnos broja prijavljenih šteta i obračunatih iznosa šteta (2018)

Broj prijavljenih šteta tokom 2018. godine bio je 61% veći u odnosu na prethodnu, 2017. godinu. Navedeni podatak prikazan je grafikom (Grafik 7).

Odnos iznosa obračunatih šteta tokom 2018. godine bio je u sličnom odnosu kao odnos broja prijavljenih šteta. Naime, iznos obračunatih šteta bio je 58% veći u odnosu na prethodnu godinu. Navedeni podatak prikazan je grafikom (Grafik 7).

Grafik 8 Odnos broja osiguranja i iznosa obračunatih premija (2018)

Grafikom broj 8 prikazan je odnos broja osiguranja ostvaren u 2018. godini. Upoređivanjem istog sa podacima dobijenim tokom 2017. godine dolazimo do rezultata o povećanju broja osiguranja tokom 2018. godine za 56%.

Grafikom broj 8 takođe je prikazan odnos iznosa obračunatih premija. Tokom 2018. godine došlo je do povećanja navedene kategorije za 52% u odnosu na prethodnu godinu.

3. ZAKLJUČAK

Prethodno navedeni rad bavio se istraživanjem šteta nastalih u domenu poljoprivrede na teritoriji Republike Srbije. Naime, odabrane su određene biljne kulture koje su podvrgnute istraživanju. Riječ je o analizi štete nastale

na površinama pod kukuruzom, pšenicom, krompirom, zatim svježim povrćem (paprika, paradajz) i pasuljem i određenim voćnim kulturama (šljiva, jabuka, višnja).

Može se zaključiti da je 2015. godina praćena manjim oscilacijama i manjim gubitkom s obzirom na to da je broj prijavljenih šteta iznosio 4 158 što je najmanji broj u poređenju sa brojem zabilježenim u naredne tri godine (34% manji u odnosu na prethodnu godinu), a premije su obračunate u iznosu od 1 672 794 dinara što je takođe najmanji zabilježeni iznos u poređenju sa periodom naredne tri godine.

Ono što je zanimljivo za 2016. godinu jeste da je broj prijavljenih šteta bio nešto veći (71%) u odnosu na 2015. godinu, odnosno iznosio je 10 000 prijavljenih šteta što se nije odrazilo na dostignute prinose. Porast broja prijavljenih šteta sa sobom nosi i povećanje (52%) iznosa obračunate premije za ovaj period koji je iznosio 1 847 144 dinara.

2017. godina bila je pogođena vremenskim neprilikama u vidu suše što se odrazilo na drastičan pad prinosa. Sve kulture koje su obrađene u radu pretrpile su pad prinosa do 50% (u zavisnosti od kulture) u odnosu na prethodnu godinu. Na osnovu toga, može se zaključiti da je 2017. godina pretrpila najveće gubitke u odnosu na preostale tri analizirane godine. Broj prijavljenih šteta bio je približno isti broju prijavljenih šteta prethodne 2016. godine, što je interesantno s obzirom na to da je količina prinosa tokom 2017. godine bila 50% manja u odnosu na 2016. godinu.

Kao što je već navedeno, 2018. godina zabilježila je najveći broj prijavljenih šteta u odnosu na preostale tri analizirane godine, te samim tim je i iznos obračunatih šteta tokom navede godine drastično povećan u odnosu na 2015. godinu za 58% više. Riječ je o iznosu od 2 293 769 dinara, što je za 621 002 dinara veći iznos u odnosu na 2015. godinu, i 204 409 dinara veći iznos u odnosu na prethodnu (2017) godinu.

4. LITERATURA

- [1] Deljanin, „Logistika u saobraćaju i komunikacijama“, 2013.
- [2] Marović, B. Kuzmanović, V. Njegomir, „Osnovi osiguranja i reosiguranja“, 2006
- [3] Pak, „Zaključenje i prestanak ugovora o osiguranju“, 2016
- [4] V. Avdalović, „Upravljanje rizikom u osiguranju“, 2000.
- [5] R. Vujović, „Uticaj preventivnog inženjeringa na redukciju rizika i određivanje maksimalno moguće štete“, 1997
- [6] R. Vujović, „Upravljanje rizicima i osiguranje“, 2009

Kratka biografija:

Aleksandra Milovanović rođena je u Bijeljini 1995. god. Osnovne studije završila je na Fakultetu tehničkih nauka, smjer Inženjerski menadžment 2018. godine. Iste godine upisala je master studije na Fakultetu tehničkih nauka, smjer Inženjerski menadžment.